

Oponentský posudek bakalářské práce
FHS UK, Praha

Název práce: Dobrovolná bezdětnost z pohledu členů No Kidding Praha

Autorka: Eva Horáčková

Oponentka: Magdaléna Šťovíčková Jantulová

Studentka Eva Horáčková si jako cíl své bakalářské práce zvolila analýzu motivů členů klubu No Kidding k bezdětnosti. Dále uvádí, že cílem je specifikovat "typy reakcí se kterými se tito lidé během svého života setkali a způsob vypořádání se s nimi". Tento druhý cíl je dosti nepřesně formulovaný a jen z kontextu můžeme odhadovat, že autorku zajímají reakce na rozhodnutí členů klubu být bezdětní.

V úvodu práce však jakékoli představení výzkumného problému či cíle práce postrádám. V úvodu práce také postrádám jakékoli odkazy na odbornou literaturu, ze které autorka čerpala. Úvod tak připomíná spíše část propagačního materiálu některé z aktivistických organizací reprezentující zájmy dobrovolně bezdětných, než úvod do odborné práce.

Teoretická část obsahuje řadu kapitol, které se jen okrajově vztahují k cíli výzkumu. Také samotné řazení jednotlivých kapitol nevytváří jasně, srozumitelně strukturovaný text. V úvodu teoretické části je věnována pozornost "Historickému vývoji", takto obecně byla kapitola 2. nazvána. Jedná se více méně o historický vývoj porodnosti, potažmo podílu bezdětných žen na celkové počtu žen ve společnosti. I další dvě kapitoly se nazývají velice obecně "Pohled do současnosti" a "Budoucí vývoj", obě jsou velice krátké a opět obsahují převážně statistická data o bezdětných ženách, chybí jakékoli propojení s výzkumným tématem práce.

Až v kapitole 5. se studentka dostává k tématu práce, a to definici pojmu bezdětnost a dále pak k faktorům ovlivňující bezdětnost. Škoda jen, že autorka při zpracování těchto dvou kapitol pracuje převážně jen s českou literaturou. Otázkou také je, zda když ve výzkumné otázce se ptá na motivace k bezdětnosti, jestli faktory ovlivňující bezdětnost (které prezentuje v teoretické části práce), jsou pro autorku identické s motivacemi k bezdětnosti, či nikoli. O "motivech" autorka v teoretické části práce nepojednává. Dále autorka představuje v teoretické části práce řadu teoretických přístupů k bezdětnosti. Otázkou je, proč tyto teorie zařazuje do teoretické práce. Navíc se jedná čistě jen o představení jednotlivých teorií a základě sekundární literatury, bez kritického zhodnocení či srovnání uvedených teorií. Tyto teorie nejsou dále využity ani při formulaci výzkumných otázek, ani při analýze dat. Poslední kapitolu teoretické části práce tvoří kapitola, kde je představena organizace, ze které byli vybíráni informátoři pro výzkumu (organizace No Kidding). V této kapitole chybí zdroje, ze kterých byla čerpána data o organizaci a otázkou také je, proč tato kapitola je zařazena v teoretické části práce a ne v metodologické části, když typ organizace je základním kritériem pro výběr vzorku.

Autorka si pro svůj výzkum zvolila kvalitativní výzkumnou strategii. Jak už jsem uvedla v úvodu výzkumné otázky mají spíše podobu cílům a nejsou zcela přesně formulovány. Data byla sbírána pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Osnova těchto rozhovorů, kterou autorka uvádí na str. 30 však ne zcela tématicky koresponduje s cíli výzkumu. Není např. jasné, který bod osnovy se vztahuje k tématu motivace k bezdětnosti, proč je v osnově bod 5. NO Kidding klub. Z osnovy pro rozhovor není také patrné, že by při přípravě rozhovoru pracovala autorka s poznatky z teoretické části práce. Otázkou také je, zda vzhledem k tématu práce neměly být zvoleny spíše biografické rozhovory, než rozhovor polostrukturovaný.

Otázky také přináší informace o výběru vzorku. Autorka uvádí, že vzorek informátorů vybrala účelově z organizace No Kidding. Není však nikde metodologicky zdůvodněno,

proč si zvolila pro svůj výzkum právě tuto organizaci. Navíc, na str. 27 uvádí, že přijímání nových členů do této organizace je velice liberální, členy klubu nejsou jen ti, kteří “vědomě a ze svobodné vůle se rozhodli prožít život bez vlastních potomků” (s.16), jak zní definice dobrovolné bezdětnosti, která je uvedena v teoretické části práce. Jak je tedy možné charakterizovat vzorek informátorů, který byl vybrán?

Analytická část začíná tématem, které se ve výzkumných otázkách vůbec neobjevilo a to, jak chápou pojem dobrovolná bezdětnost sami informátoři. O relevanci tohoto tématu nediskutují, ale v textu není vůbec uvedeno, proč toto téma bylo zařazeno na úvod analytické části. Podobných kapitol, které jen okrajově nebo vůbec nesouvisejí se stanovenými výzkumnými otázkami, je v analytické části práce více. Naopak téma motivů k bezdětnosti je potřeba v textu hledat.

Další významný nedostatek spatřuji v pojetí analytické části. V analytické části se objevují převážně jen úryvky z rozhovorů, mnoho z nich je i dost dlouhých. Úryvky jsou jen minimálně autorkou komentovány, srovnávány, tzn. v analytické části tak chybí jak analytická, tak interpretační rovina. Nejvýznamněji je to vidět v kapitolách 10.5. a 10.6., kde autorka jen představuje úryvky k daným tématům, bez jakékoli analýzy. Autorka také pravidelně ukazuje odlišné výpovědi k tématu, které bychom mohli považovat za deviantní případy, ale opět nechává na čtenáři, aby si sám analyzoval význam odlišné výpovědi.

Poznatky z teoretické části jsou využity pro interpretaci dat jen okrajově.

Závěr práce tvoří dva odstavce, cca šest vět. Autorka nepřichází s bohatými daty.

Prezentuje jen jeden faktor, a to nedostatek touhy po mateřství, který lze považovat za faktor, který ovlivňuje bezdětnost informátorů. Zjištění související s dalšími výzkumnými otázkami neprezentuje. Chybí také diskuse zjištění ve vztahu k poznatkům z odborné literatury. Závěr tedy považuji za zcela nedostačující.

Práci navrhuji hodnotit známkou dobře, ale jen pokud studentka uspěje u obhajoby.

V Praze 9.9.2013